

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Materiał dodatkowy
<i>Zagadnienie:</i>	Wypracowanie maturalne z historii sztuki
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Historia sztuki
<i>Poziom egzaminu:</i>	Rozszerzony
<i>Adresaci dokumentu:</i>	Nauczyciele historii sztuki Uczniowie szkół ponadpodstawowych
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	9 listopada 2022 r.

Zespół redakcyjny:

dr Beata Lewińska (UKSW)
Dagmara Rusinek-Smaga

Recenzenci:

dr Tomasz Karpowicz (UW)
dr Wioletta Kozak (CKE)
dr Marcin Smolik (CKE)

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
sekretariat@cke.gov.pl

I. Jakie wymagania dotyczące tworzenia własnego tekstu określono w podstawie programowej?

Na konieczność opanowania umiejętności pisania wypowiedzi argumentacyjnej wskazują zapisy zawarte w czterech z pięciu głównych wymagań [Podstawy programowej przedmiotu historia sztuki](#):

I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych i środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Zdający:

10) formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce oraz środowisk artystycznych.

II. Zapoznanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Zdający:

18) formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki.

III. Zapoznanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych. Zdający:

8) formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat twórczości wybitnych artystów.

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Zdający:

5) formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat wpływu mecenatu artystycznego na kształt dzieła.

Warto zwrócić uwagę, że tematy wypracowań mogą dotyczyć zarówno kierunków i stylów artystycznych, dzieł sztuki, twórczości artystów, jak i mecenatu artystycznego.

II. Wypracowanie w informatorze o egzaminie maturalnym z historii sztuki

Arkusze egzaminacyjne z historii sztuki składa się z dwóch części:

Część 1. *Test*

Część 2. *Wypracowanie*

Zdający maturę z historii sztuki będą zobowiązani do napisania wypracowania maturalnego na jeden z dwóch tematów zamieszczonych w arkuszu maturalnym, różniących się tematyką i uwzględniających różne wymagania podstawy programowej. Temat każdego z wypracowań będzie obejmował inny okres w sztuce. Problem zawarty w poleceniu może dotyczyć: przemian zachodzących w poszczególnych epokach, twórczości artystów albo wpływu mecenatu artystycznego na kształt dzieła.

Napisanie wypracowania będzie wymagało:

- napisania tekstu spójnego, właściwie skomponowanego i poprawnego pod względem językowym, mającego charakter argumentacyjny i liczącego minimum 250 wyrazów
- rozważenia problemu zawartego w temacie
- odwołania się do trzech przykładów dzieł / zjawisk / postaw artystycznych lub do twórczości artystów
- sformułowania poprawnych wniosków wynikających z toku rozumowania.

Kryteria oceny wypracowania

Za napisanie wypracowania zdający będzie mógł otrzymać maksymalnie 20 punktów. Egzaminatorzy oceniający pracę będą przydzielali punkty w pięciu **kryteriach głównych**, którymi są:

1. *Spełnienie formalnych warunków polecenia* (od 0 do 1 pkt).
2. *Treść* (od 0 do 12 pkt).
3. *Terminologia* (od 0 do 2 pkt).
4. *Kompozycja i struktura wypowiedzi* (od 0 do 3 pkt).
5. *Język wypowiedzi* (od 0 do 2 pkt).

W ramach pierwszego kryterium głównego – **Spełnienie formalnych warunków polecenia** – egzaminatorzy sprawdzają, czy wypracowanie spełnia łącznie następujące warunki polecenia:

- czy w wypracowaniu omówiono przynajmniej jeden, merytorycznie poprawny przykład dzieła sztuki / zjawiska / postawy artystycznej / twórczości artysty
- wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

W ramach drugiego kryterium głównego – **Treść** – egzaminatorzy sprawdzają, czy zdający:

- wykazał się znajomością tematu wskazanego w poleceniu
- omówił przykłady dzieł sztuki / zjawisk / postaw artystycznych / twórczości artystów w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie przykłady dzieł sztuki / zjawisk / postaw artystycznych / twórczości artystów, które odpowiadają tematowi pracy i okazują się poprawne merytorycznie
- wykazał się wiedzą o epokach i kontekstach, np. o estetycznym, biograficznym, historycznym, literackim, filozoficznym, społecznym, religijnym.

W ramach trzeciego kryterium głównego – **Terminologia** – egzaminatorzy oceniają, czy zdający zna i potrafi stosować terminy i pojęcia z zakresu historii sztuki.

W ramach czwartego kryterium głównego – **Kompozycja i struktura wypowiedzi** – egzaminatorzy oceniają łącznie kompozycję pracy i spójność wypowiedzi zdającego.

W ramach piątego kryterium głównego – **Język wypowiedzi** – egzaminatorzy oceniają poprawność językową wypowiedzi.

III. Wskazówki metodyczne dotyczące pisania wypracowania maturalnego z historii sztuki

1. Rozplanowanie pracy w czasie

Należy pamiętać o określonej ilości czasu, jakim dysponuje zdający rozwiązujący arkusz maturalny z historii sztuki (180 min.), i właściwie podzielić czas przeznaczony na realizację części 1. (testu) oraz części 2. (wypracowania). Gospodarowanie czasem wiąże się z indywidualnymi predyspozycjami, wiedzą i umiejętnościami zdających.

2. Praca w „brudnopisie”

Zdający przed rozpoczęciem pisania wypracowania powinien przemyśleć i zaplanować, o czym chce napisać. W tym celu należy wykorzystać „brudnopis”, znajdujący się na końcu arkusza, i przygotować konspekt pracy.

Proponowane kroki

1. Uważne przeczytanie obu tematów wypracowań i wybranie tego, którego realizacja – według zdającego – będzie przebiegać sprawnie. Wybór tematu jest powiązany z tym, jaką wiedzę dysponuje zdający i do którego tematu będzie mógł dopasować trafne przykłady dzieł sztuki czy twórczości artystów.
2. Napisanie propozycji wstępu, w którym zdający powinien się odwołać do problemu sformułowanego w poleceniu.
3. Zapisanie w formie podpunktów trzech przykładów dzieł sztuki / twórczości artystów, które posłużą do ilustracji tematu. Przy wyborze adekwatnych przykładów należy zwrócić szczególną uwagę na wymagania widniejące w temacie, np.:
 - czy zdający będzie omawiać konkretne dzieła sztuki, czy raczej odwoływać się do twórczości artystów,
 - czy określono dziedzinę sztuki, do której mają należeć wybrane przykłady (jeżeli widnieje sformułowanie „odwołaj się do dzieł sztuki reprezentujących różne dziedziny sztuki”, nie można omówić jedynie dzieł malarskich),
 - czy określono przedział czasowy lub epokę obejmujące przykłady, które zostaną przywołane.

W tym punkcie należy skupić się jedynie na doborze właściwych przykładów, które będą ilustrować problem zawarty w temacie. Nie należy przeprowadzać szczegółowego opisu czy wnikliwej analizy.

4. Napisanie propozycji zakończenia, w którym zdający powinien zapisać wstępne wnioski mogące wynikać z analizy wybranych przykładów dzieł sztuki / twórczości artystów.

IV. Przykładowe wypracowania z komentarzem dydaktycznym (ocena wypracowania z zastosowaniem kryteriów oraz uwagami dotyczącymi ich stosowania)

Temat¹

Postimpresjonizm w sztuce to tendencja, którą można określić jako występowanie przeciwko niektórym założeniom impresjonistów, ale też czerpanie z dokonań tego kierunku. Na trzech wybranych przykładach artystów, reprezentujących różne postawy artystyczne, wykaż, co w ich dziele było kontynuacją, a co postulowali oni w opozycji do impresjonizmu.

Tekst wypracowania²

Postimpresjonizm to kierunek w sztuce, który – jak wskazuje sama nazwa – narodził się po impresjonizmie. Artyści określane jako impresjoniści zaczęli patrzeć na rzeczywistość w zupełnie inny sposób niż dotychczas. Wprowadzili m.in. nowatorskie techniki nakładania farby, zmienili paletę barw oraz tematykę obrazów. Narodziny tego kierunku niewątpliwie zapoczątkowały rewolucję w sztuce, polegającą na odejściu od sztywnych, akademickich zasad. Kolejne pokolenie artystów – czyli właśnie postimpresjoniści – czerpało z dorobku impresjonistów, ale poszło o krok dalej i stworzyło swój własny obraz rzeczywistości. Aby to wykazać, odwołam się do dorobku różnych twórców okresu postimpresjonizmu.

Georges Seurat to artysta tzw. neoimpresjonizmu. Po pracach artysty ewidentnie widać, że jego twórczość wyrosła na tendencjach impresjonistycznych. Impresjoniści malowali bowiem obrazy pod wpływem ulotnego wrażenia i tworzyli według zasad dywizjonizmu. Wszystko po to, by uchwycić unikalną dla danej chwili relację koloru i światła. Georges Seurat, poza malarstwem, interesował się także teorią sztuki, a zwłaszcza teorią widzenia. Wiedza ta zainspirowała go do twórczych poszukiwań. Artysta rozwinął metodę malarską zapoczątkowaną przez impresjonistów, tworząc technikę puentylizmu. Zapełniał powierzchnię obrazów drobnymi, regularnymi plamkami czystych kolorów, które w odpowiednim zestawieniu „łączyły” się, tworząc obraz w oku widza. Przykłady takich dzieł to: „Kąpiel w Ansieres” oraz „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”. Oba te obrazy zostały namalowane techniką puentylizmu, a przedstawione w plenerze postaci wydają się wręcz skąpane w naturalnym świetle. Nadaje to całej scenie delikatności i ulotności. Pod pewnymi względami dzieła wydają się być namalowane w sposób wrażeniowy, podobnie jak w przypadku obrazów impresjonistycznych. Wbrew pozorom nie zostały jednak namalowane spontanicznie i pod wpływem chwili. Gęsto osadzone kropki składające się na przedstawioną scenę są efektem świadomego i skrupulatnie przemyślanego działania. Świadczyć może o tym m.in. sposób, w jaki artysta namalował postaci. Nie zostały one uchwycone w sposób zdynamiczny. Bardziej przypominają figury woskowe niż prawdziwych ludzi. Było to jednak celowym zabiegiem autora. Przedstawienie poszczególnych osób w sposób realistyczny nie było jego celem. Raczej potraktował postaci jako swoisty pretekst do

¹ Temat wypracowania zaczerpnięto z *Informatora o egzaminie maturalnym z historii sztuki od roku szkolnego 2022/2023*.

² Wypracowanie jest oryginalną pracą ucznia.

przeprowadzenia formalnych eksperymentów. Tego typu działania były typowe dla postimpresjonistów.

Najbardziej wyrazistym środkiem wyrazu stosowanym w malarstwie postimpresjonistycznym była barwa. Wyraźnie widać to w twórczości Vincenta van Gogha. Zauważyć można ewolucję stylu artysty, który dzieli się na trzy fazy: realizm, impresjonizm i postimpresjonizm. Każdy z nich był wywołany inspiracją, jaką dawała mu natura, inni artyści oraz dane wydarzenia z życia. Swoją eksplorację impresjonizmu van Gogh zaczął po wizycie w Paryżu. Spotkał tam artystów, od których zaczerpnął jaśniejszą paletę oraz śmielsze rozwiązania kompozycyjne. Przykładowym dziełem okresu „paryskiego” była praca „Restauracja de la Sirene w Asnieres”, namalowana z wykorzystaniem dywizjonizmu. Po przybyciu do Arles, zachwycony tamtejszymi krajobrazami, chętnie zaczął używać żółcieni, ultramaryny i jasnych fioletów. Farba była nakładana impastami, co już zapoczątkowało u niego postimpresjonizm. Obraz cechuje rezygnacja z perspektywy i niezwykła intensywność kolorów, które budzą zachwyt. Kolor u van Gogha nie służył bowiem jak najlepszemu oddaniu bieżącej chwili, ale miał odzwierciedlać emocje artysty. Przykładem takiego dzieła jest obraz „Pole pszenicy z krukami”. Kontrasty temperaturowe oraz intensywne kolory podkreślone przez impastowe nakładanie farby pokazywały aktualny stan emocjonalny artysty. Taki zabieg był odejściem od wrażeniowego malarstwa impresjonizmu, a jednocześnie nowym elementem, charakterystycznym dla postimpresjonizmu.

Za trzeci przykład twórcy, o którym mowa w temacie pracy niech posłuży postimpresjonista, którego działalność, na pierwszy rzut oka, najbardziej odbiega od założeń impresjonistów. Jest to czołowy przedstawiciel tzw. Szkoły z Pont-Aven – Paul Gauguin. Swoje pierwsze kroki artysta jednak stawiał właśnie wśród tej grupy artystów. Miało to wyraźne przełożenie na jego dojrzałe prace, z których później zasłynął. Podobnie jak impresjoniści Gauguin wybierał nasycone kolory, operował paletą chromatyczną oraz malował chłodne cienie. Odrzucił jednak charakterystyczną dla impresjonistów spontaniczność w nakładaniu farby podczas poszukiwań koloru. Plama barwna u Gauguina jest spłaszczona, kształty uproszczone i obwiedzione czarnym konturem. Elementy te zaczerpnięte zostały ze sztuki japońskiej. Ponadto artysta często używał ciemnych, wręcz czarnych odcieni. Niejednokrotnie odchodził też od koloru lokalnego. Przykładem może być obraz pt. „Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy?”. Jest to ogromne płótno o kompozycji wielopostaciowej. Artysta manewruje tu niemal wyłącznie odcieniami żółcieni, brązów i błękitów. Przy okazji tego obrazu warto wspomnieć o kwestii, która wyróżnia obrazy Paula Gauguina spośród obrazów innych postimpresjonistów, a nade wszystko spośród impresjonistów – przekazie intelektualnym. Obrazy Paula Gauguina poza wartością estetyczną i emocjonalną skłaniają również do refleksji. Wpływa na to zarówno sposób malowania artysty, stylistykę, nastrój jak i tytuły prac.

Na przykładzie twórczości trzech wyżej wspomnianych artystów widać, jak różnorodne tendencje wyrosły z impresjonizmu. Zarówno Seurat, Van Gogh, jak i Gauguin inspirowali się obrazami powstałymi w tym okresie. Mieli jednak na tyle odwagi, żeby nie zamykać się na eksperymenty i poszukiwać własnej ścieżki artystycznej. Każdy z nich zrobił to zupełnie inaczej, dzięki czemu zapisali się na kartach historii sztuki jako wielcy indywidualiści. Georges Seurat skupił się na doskonaleniu i ulepszaniu metody malarstwa impresjonistów. Twórczość Vincenta van Gogha charakteryzują dużo większa ekspresja oraz kolor odzwierciedlający emocje artysty. Paul Gauguin zachowuje chromatyczną paletę barw, ale łączy ją z elementami zaczerpniętymi ze sztuki japońskiej.

Przeanalizujemy wypracowanie pod kątem spełnienia wymagań określonych w zasadach oceniania wypracowania.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia

<ul style="list-style-type: none">W wypracowaniu omówiono przynajmniej jeden przykład dzieła sztuki / zjawiska / postawy artystycznej / twórczości artysty. ORAZWypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.	1 pkt
<ul style="list-style-type: none">Wypracowanie nie spełnia któregokolwiek z warunków określonych w kategorii „1 pkt”. ALBOWypracowanie jest napisane w formie planu albo w punktach.	0 pkt

Sprawdźmy zatem, czy:

W wypracowaniu omówiono poprawne przykłady twórczości artystów.	<u>TAK</u>	NIE
Wypracowanie przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.	<u>TAK</u>	NIE

Konkluzja

Praca spełnia wszystkie konieczne wymagania dla wypracowania maturalnego z historii sztuki:

- w wypracowaniu omówiono poprawnie dobrane przykłady twórczości artystów;
- w wypracowaniu zawarte zostały sformułowania dotyczące tematu.

2. Treść

Opracowanie tematu. Funkcjonalność wykorzystania przykładów wskazanych w poleceniu	Opis i analiza przykładów; erudycyjność wypowiedzi	Liczba punktów
Pełne opracowanie tematu. Trzy przykłady dzieł sztuki / zjawisk / postaw artystycznych / twórczości artystów wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza trzech przykładów, omówionych ze znajomością kontekstów. • Brak błędów rzeczowych. 	12 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza trzech przykładów, omówionych ze znajomością kontekstów. • Pojawiają się drobne błędy rzeczowe. 	11 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza dwóch przykładów, omówionych ze znajomością kontekstów ORAZ zadowalający opis i analiza trzeciego przykładu. • Mogą pojawić się drobne błędy rzeczowe. 	10 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza jednego przykładu, omówionego ze znajomością kontekstów ORAZ zadowalający opis i analiza dwóch przykładów. • Mogą pojawić się drobne błędy rzeczowe. 	9 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalający opis i analiza trzech przykładów. • Mogą pojawić się drobne błędy rzeczowe. 	8 pkt
Częściowe opracowanie tematu. Dwa przykłady dzieł sztuki / zjawisk / postaw artystycznych / twórczości artystów wykorzystane w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza dwóch przykładów, omówionych ze znajomością kontekstów. • Brak błędów rzeczowych. 	7 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy w pełni poprawny opis i analiza dwóch przykładów. • Pojawiają się drobne błędy rzeczowe. 	6 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy w pełni poprawny opis i analiza jednego przykładu ORAZ zadowalające omówienie drugiego przykładu. • Mogą pojawić się drobne błędy rzeczowe. 	5 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalający opis i analiza dwóch przykładów. • Mogą pojawić się drobne błędy rzeczowe. 	4 pkt

Niepełne opracowanie tematu. Jeden przykład dzieła sztuki / zjawiska / postawy artystycznej / twórczości artystów zrealizowany w pełni funkcjonalnie.	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy, w pełni poprawny opis i analiza jednego przykładu. • Brak błędów rzeczowych. 	3 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Wnikliwy opis i analiza jednego przykładu. • Pojawiają się drobne błędy rzeczowe. 	2 pkt
	<ul style="list-style-type: none"> • Zadowalający opis i analiza jednego przykładu. • Pojawiają się drobne błędy rzeczowe. 	1 pkt
Żaden przykład nie został wykorzystany przynajmniej częściowo funkcjonalnie, nie podjęto żadnych prób formułowania wypowiedzi.		0 pkt

Przeanalizujmy wypracowanie w ramach kryterium 2. Odpowiednimi kolorami zaznaczono w nim te fragmenty, które odpowiadają wymogom określonym w kryterium 2.:

- **wnikliwe omówienie twórczości trzech artystów**
- **przykłady omówione zostały ze znajomością kontekstów**
- **wypracowanie nie zawiera błędów rzeczowych.**

Fragment wypracowania

<p>Georges Seurat to artysta tzw. neoimpresjonizmu. Po pracach artysty ewidentnie widać, że jego twórczość wyrosła na tendencjach impresjonistycznych. Impresjoniści malowali bowiem obrazy pod wpływem ulotnego wrażenia i tworzyli według zasad dywizjonizmu. Wszystko po to, by uchwycić unikalną dla danej chwili relację koloru i światła. Georges Seurat, poza malarstwem, interesował się także teorią sztuki, a zwłaszcza teorią widzenia. Wiedza ta zainspirowała go do twórczych poszukiwań. Artysta rozwinął metodę malarską zapoczątkowaną przez impresjonistów, tworząc technikę puentylizmu. Zapełniał powierzchnię obrazów drobnymi, regularnymi plamkami czystych kolorów, które w odpowiednim zestawieniu „łączyły” się, tworząc obraz w oku widza. Przykłady takich dzieł to: „Kąpiel w Ansieres” oraz „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”. Oba te obrazy zostały namalowane techniką puentylizmu, a przedstawione w plenerze postaci wydają się wręcz skąpane w naturalnym świetle. Nadaje to całej scenie delikatności i ulotności. Pod pewnymi względami dzieła wydają się być namalowane w sposób wrażeniowy, podobnie jak w przypadku obrazów impresjonistycznych. Wbrew pozorom nie zostały jednak namalowane spontanicznie i pod wpływem chwili. Gęsto osadzone kropki składające się na przedstawioną scenę są efektem świadomego i skrupulatnie przemyślanego działania. Świadczyć może o tym m.in. sposób, w jaki artysta namalował postaci. Nie zostały one uchwycone w sposób zdynamizowany. Bardziej przypominają figury woskowe niż prawdziwych ludzi. Było to jednak celowym zabiegiem autora. Przedstawienie poszczególnych osób w sposób realistyczny nie było jego celem. Raczej potraktował postaci jako swoisty pretekst do przeprowadzenia formalnych eksperymentów. Tego typu działania były typowe dla postimpresjonistów.</p> <p>Najbardziej wyrazistym środkiem wyrazu stosowanym w malarstwie postimpresjonistycznym była barwa. Wyraźnie widać to w twórczości Vincenta van Gogha. Zauważyć można ewolucję stylu artysty, który dzieli się na trzy</p>	Przykład 1.
--	--------------------

<p>fazy: realizm, impresjonizm i postimpresjonizm. Każdy z nich był wywołany inspiracją, jaką dawała mu natura, inni artyści oraz dane wydarzenia z życia. Swoją eksplorację impresjonizmu van Gogh zaczął po wizycie w Paryżu. Spotkał tam artystów, od których zaczerpnął jaśniejszą paletę oraz śmielsze rozwiązania kompozycyjne. Przykładowym dziełem okresu „paryskiego” była praca „Restauracja de la Sirene w Asnieres”, namalowana z wykorzystaniem dywizjonizmu. Po przybyciu do Arles, zachwycony tamtejszymi krajobrazami, chętnie zaczął używać żółcieni, ultramaryny i jasnych fioleto. Farba była nakładana impastami, co już zapoczątkowało u niego postimpresjonizm. Obraz cechuje rezygnacja z perspektywy i niezwykła intensywność kolorów, które budzą zachwyt. Kolor u van Gogha nie służył bowiem jak najlepszemu oddaniu bieżącej chwili, ale miał odzwierciedlać emocje artysty. Przykładem takiego dzieła jest obraz „Pole pszenicy z krukami”. Kontrasty temperaturowe oraz intensywne kolory podkreślone przez impastowe nakładanie farby pokazywały aktualny stan emocjonalny artysty. Taki zabieg był odejściem od wrażeniowego malarstwa impresjonizmu, a jednocześnie nowym elementem, charakterystycznym dla postimpresjonizmu.</p>	Przykład 2.
<p>Za trzeci przykład twórcy, o którym mowa w temacie pracy niech posłuży postimpresjonista, którego działalność, na pierwszy rzut oka, najbardziej odbiega od założeń impresjonistów. Jest to czołowy przedstawiciel tzw. Szkoły z Pont-Aven – Paul Gauguin. Swoje pierwsze kroki artysta jednak stawiał właśnie wśród tej grupy artystów. Miało to wyraźne przełożenie na jego dojrzałe prace, z których później zasłynął. Podobnie jak impresjoniści Gauguin wybierał nasycone kolory, operował paletą chromatyczną oraz malował chłodne cienie. Odrzucił jednak charakterystyczną dla impresjonistów spontaniczność w nakładaniu farby podczas poszukiwań koloru. Plama barwna u Gauguina jest spłaszczona, kształty uproszczone i obwiedzione czarnym konturem. Elementy te zaczerpnięte zostały ze sztuki japońskiej. Ponadto artysta często używał ciemnych, wręcz czarnych odcieni. Niejednokrotnie odchodził też od koloru lokalnego. Przykładem może być obraz pt. „Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy?”. Jest to ogromne płótno o kompozycji wielopostaciowej. Artysta manewruje tu niemal wyłącznie odcieniami żółcieni, brązów i błękitów. Przy okazji tego obrazu warto wspomnieć o kwestii, która wyróżnia obrazy Paula Gauguina spośród obrazów innych postimpresjonistów, a nade wszystko spośród impresjonistów – przekazie intelektualnym. Obrazy Paula Gauguina poza wartością estetyczną i emocjonalną skłaniają również do refleksji. Wpływa na to zarówno sposób malowania artysty, stylistykę, nastrój jak i tytuły prac.</p>	Przykład 3.

Sprawdźmy zatem, czy:

W wypracowaniu wnikliwie omówiono twórczość trzech artystów.	<u>TAK</u>	NIE
Wybrane przykłady omówione zostały ze znajomością kontekstów.	<u>TAK</u>	NIE
Wypracowanie nie zawiera błędów rzeczowych.	<u>TAK</u>	NIE

Konkluzja

W wypracowaniu wnikliwie i w pełni poprawnie omówiono twórczość trzech artystów (w kontekście problemu zawartego w poleceniu). Przy każdym przykładzie zdający przywołał konteksty związane z twórczością artystów: zainteresowanie teorią widzenia u Georges'a Seurata, kontekst biograficzny u Vincenta van Gogha oraz inspirację sztuką japońską widoczna w twórczości Paula Gauguina. Warto zwrócić uwagę, że przy omawianiu każdego z przykładów zdający przywołał nie tylko te cechy twórczości danego artysty, które wynikają z impresjonizmu, lecz także elementy nowatorskie, charakterystyczne dla postimpresjonizmu. Przy każdym przykładzie zwrócono uwagę na inny aspekt charakterystyczny dla postimpresjonizmu. Zdający otrzymał zatem w tym kryterium maksymalną liczbę punktów.

3. Terminologia

Bogata i różnorodna terminologia z dziedziny sztuki (w tym – nazwy technik, stylów i kierunków artystycznych innych niż określone w temacie). Brak błędów terminologicznych.	2 pkt
Sporadycznie stosowane we właściwym kontekście terminy i pojęcia (w tym – nazwy technik, stylów i kierunków artystycznych innych niż określone w temacie). Nieliczne usterki terminologiczne.	1 pkt
Brak terminologii lub stosowanie jej w sposób rzadki i/lub nieadekwatny. Rażąco błędne terminologiczne.	0 pkt

Konkluzja

W wypracowaniu występuje bogata i różnorodna terminologia z dziedziny sztuki. Pojawiły się takie terminy jak: neoimpresjonizm, dywizjonizm, puentylizm, realizm, nazwy barw (żółcienie, ultramaryna), impast, perspektywa, kontrasty temperaturowe, płaska plama barwna. Nazwiska artystów oraz tytuły dzieł sztuki zostały poprawnie zapisane. Zdający w tym kryterium otrzymuje najwyższą liczbę punktów.

4. Kompozycja i struktura wypowiedzi

<ul style="list-style-type: none"> • Elementy treściowe wypowiedzi są w całości lub w przeważającej części zorganizowane problemowo. ORAZ • Zakończenie zawiera wnioski, wynikające z toku wypowiedzi. ORAZ • Struktura prawidłowa zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity (logiczne uporządkowanie). 	3 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • W pracy podjęta jest próba organizacji elementów treściowych wypowiedzi problemowo. ORAZ • Zakończenie zawiera uproszczone wnioski. ORAZ • Struktura prawidłowa zarówno w skali ogólnej (wstęp, część zasadnicza, zakończenie), jak i w zakresie podziału na akapity (logiczne uporządkowanie). 	2 pkt

<ul style="list-style-type: none"> • Elementy treściowe wypowiedzi nie są zorganizowane problemowo. ORAZ • Zakończenie zawiera próbę wnioskowania. ORAZ • Usterki w podziale tekstu w skali ogólnej ALBO w zakresie podziału na akapity. 	1 pkt
<ul style="list-style-type: none"> • Elementy treściowe wypowiedzi zorganizowane liniowo (formalnie). ORAZ • Brak właściwej struktury zarówno w skali ogólnej ALBO w zakresie podziału na akapity. 	0 pkt

Przeanalizujmy wypracowanie w ramach kryterium 4. Odpowiednimi kolorami zaznaczono w nim te fragmenty, które odpowiadają wymaganiom określonym w kryterium 4:

- elementy treściowe wypracowania są zorganizowane problemowo
- zakończenie zawiera wnioski, wynikające z toku wypowiedzi
- wypracowania posiada prawidłową strukturę.

Fragmenc wypracowania

Georges Seurat to artysta tzw. neoimpresjonizmu. Po pracach artysty ewidentnie widać, że jego twórczość wyrosła na tendencjach impresjonistycznych. Impresjoniści malowali bowiem obrazy pod wpływem ulotnego wrażenia i tworzyli według zasad dywizjonizmu.

[...]

Najbardziej wyrazistym środkiem wyrazu stosowanym w malarstwie postimpresjonistycznym była barwa. Wyraźnie widać to w twórczości Vincenta van Gogha.

[...]

Za trzeci przykład twórcy, o którym mowa w temacie pracy niech posłuży postimpresjonista, którego działalność, na pierwszy rzut oka, najbardziej odbiega od założeń impresjonistów. Jest to czołowy przedstawiciel tzw. Szkoły z Pont-Aven – Paul Gauguin. Swoje pierwsze kroki jednak artysta stawiał właśnie wśród tej grupy artystów. Miało to wyraźne przełożenie na jego dojrzałe prace, z których później zasłynął. Podobnie jak impresjoniści Gauguin wybierał nasycone kolory, operował paletą chromatyczną oraz malował chłodne cienie. Odrzucił jednak charakterystyczną dla impresjonistów spontaniczność w nakładaniu farby podczas poszukiwań koloru. Plama barwna u Gauguina jest spłaszczona, kształty uproszczone i obwiedzione czarnym konturem.

[...]

Na przykładzie twórczości trzech wyżej wspomnianych artystów widać, jak różnorodne tendencje wyrosły z impresjonizmu. Zarówno Seurat, Van Gogh, jak i Gauguin inspirowali się obrazami powstałymi w tym okresie. Mieli jednak na tyle odwagi, żeby nie zamykać się na eksperymenty i poszukiwać własnej ścieżki artystycznej. Każdy z nich zrobił to zupełnie inaczej, dzięki czemu zapisali się na kartach historii sztuki jako wielcy indywidualiści. Georges Seurat skupił się na doskonaleniu i ulepszaniu metody malarskiej impresjonistów. Twórczość Vincenta van Gogha charakteryzują dużo większa ekspresja oraz kolor odzwierciedlający emocje artysty. Paul Gauguin zachowuje chromatyczną paletę barw, ale łączy ją z elementami zaczerpniętymi ze sztuki japońskiej.

Sprawdźmy zatem, czy:

Elementy treściowe wypracowania są zorganizowane problemowo.	<u>TAK</u>	NIE
Zakończenie zawiera wnioski, wynikające z toku wypowiedzi.	<u>TAK</u>	NIE
Wypracowania posiada prawidłową strukturę.	<u>TAK</u>	NIE

Konkluzja

Elementy treściowe wypracowania zostały zorganizowane problemowo – twórczość każdego z artystów omówiona została w kontekście innego aspektu tematu. Na przykładzie malarstwa Georges’a Seurata zdający przedstawił innowacje w zakresie technik malarskich. Twórczość Vincenta van Gogha ukazała nowe podejście do znaczenia koloru. Obrazy Paula Gauguina cechuje zmiana w sposobie operowania plamą barwną. Wstęp napisano poprawnie – wyjaśniono problem podany w temacie. Zdający wymienił cechy malarstwa impresjonistów oraz wykazał związek tego kierunku z postimpresjonizmem. W rozwinięciu, za pomocą poprawnie dobranych przykładów, zdający zobrazował problem zawarty w temacie. Zakończenie zawiera wnioski, które wynikają z toku rozumowania – zdający celnie podsumował najważniejsze zmiany, jakie wprowadzili poszczególni malarze. W tym kryterium zdający otrzymuje maksymalną liczbę punktów.

5. Język wypowiedzi

Wypracowanie jest napisane językiem w pełni komunikatywnym; dopuszczalne 3 błędy językowe; brak rażących błędów w pisowni nazwisk artystów.	2 pkt
Wypracowanie jest napisane językiem w większości komunikatywnym; dopuszczalne od 4 do 8 błędów językowych; dopuszczalne błędy zapisu nazwisk artystów.	1 pkt
Wypracowanie jest napisane językiem niekomunikatywnym lub zawiera więcej niż 8 błędów językowych.	0 pkt

Konkluzja

Wypracowanie napisane jest językiem w pełni komunikatywnym i nie zawiera istotnych błędów językowych. Zatem może zostać przyznana pełna liczba punktów.

Podsumujmy zatem całe wypracowanie, zaznaczając za pomocą odpowiednich kolorów te jego fragmenty, które odpowiadają omówionym w niniejszym opracowaniu kryteriom.

1. Spełnienie formalnych warunków polecenia 1/1

2. Treść 12/12

3. Terminologia 2/2

4. Kompozycja i struktura wypowiedzi 3/3

5. Język wypowiedzi 2/2

Postimpresjonizm to kierunek w sztuce, który – jak wskazuje sama nazwa – narodził się po impresjonizmie. Artyści określane jako impresjoniści zaczęli patrzeć na rzeczywistość w zupełnie inny sposób niż dotychczas. Wprowadzili m.in. nowatorskie techniki nakładania farby, zmienili paletę barw oraz tematykę obrazów. Narodziny tego kierunku niewątpliwie zapoczątkowały rewolucję w sztuce, polegającą na odejściu od sztywnych, akademickich zasad. Kolejne pokolenie artystów – czyli właśnie postimpresjoniści – czerpało z dorobku impresjonistów, ale poszło o krok dalej i stworzyło swój własny obraz rzeczywistości. Aby to wykazać, odwołam się do dorobku różnych twórców okresu postimpresjonizmu.

Georges Seurat to artysta tzw. **neoimpresjonizmu**. Po pracach artysty ewidentnie widać, że jego twórczość wyrosła na tendencjach impresjonistycznych. Impresjoniści malowali bowiem obrazy pod wpływem ulotnego wrażenia i tworzyli według zasad **dywizjonizmu**. Wszystko po to, by uchwycić unikalną dla danej chwili relację koloru i światła. Georges Seurat, poza malarstwem, interesował się także teorią sztuki, a zwłaszcza teorią widzenia. Wiedza ta zainspirowała go do twórczych poszukiwań. Artysta rozwinął metodę malarską zapoczątkowaną przez impresjonistów, tworząc **technikę puentylizmu**. Zapełniał powierzchnię obrazów drobnymi, regularnymi plamkami czystych kolorów, które w odpowiednim zestawieniu „łączyły” się tworząc obraz w oku widza. Przykłady takich dzieł to: „Kąpiel w Ansieres” oraz „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”. Oba te obrazy zostały namalowane techniką puentylizmu, a przedstawione w plenerze postaci wydają się wręcz skąpane w naturalnym świetle. Nadaje to całej scenie delikatności i ulotności. Pod pewnymi względami dzieła wydają się być namalowane w sposób wrażeniowy, podobnie jak w przypadku obrazów impresjonistycznych. Wbrew pozorom nie zostały jednak namalowane spontanicznie i pod wpływem chwili. Gęsto osadzone kropki składające się na przedstawioną scenę są efektem świadomego i skrupulatnie przemyślanego działania. Świadczyć może o tym m.in. sposób, w jaki artysta namalował postaci. Nie zostały one uchwycone w sposób zdynamiczny. Bardziej przypominają figury woskowe niż prawdziwych ludzi. Było to jednak celowym zabiegiem autora. Przedstawienie poszczególnych osób w sposób realistyczny nie było jego celem. Raczej potraktował postaci jako swoisty pretekst do przeprowadzenia formalnych eksperymentów. Tego typu działania były typowe dla postimpresjonistów.

Najbardziej wyrazistym środkiem wyrazu stosowanym w malarstwie postimpresjonistycznym była barwa. Wyraźnie widać to w twórczości Vincenta van Gogha. Zauważyć można ewolucję stylu artysty, który dzieli się na trzy fazy: **realizm**, impresjonizm i postimpresjonizm. Każdy z nich był wywołany inspiracją, jaką dawała mu natura, inni artyści oraz dane wydarzenia z życia. Swoją eksplorację impresjonizmu van Gogh zaczął po wizycie w Paryżu. Spotkał tam artystów, od których zaczerpnął jaśniejszą paletę oraz

śmielsze rozwiązania kompozycyjne. Przykładowym dziełem okresu „paryskiego” była praca „Restauracja de la Sirene w Asnieres”, namalowana z wykorzystaniem dywizjonizmu. Po przybyciu do Arles, zachwycony tamtejszymi krajobrazami, chętnie zaczął używać **żółcieni, ultramaryny i jasnych fioleto**w. Farba była nakładana **impastami**, co już zapoczątkowało u niego postimpresjonizm. Obraz cechuje rezygnacja z **perspektywy** i niezwykła intensywność kolorów, które budzą zachwyt. Kolor u van Gogha nie służył bowiem jak najlepszemu oddaniu bieżącej chwili, ale miał odzwierciedlać emocje artysty. Przykładem takiego dzieła jest obraz „Pole pszenicy z krukami”. **Kontrasty temperaturowe** oraz **intensywne kolory** podkreślone przez impastowe nakładanie farby pokazywały aktualny stan emocjonalny artysty. Taki zabieg był odejściem od wrażliwego malarstwa impresjonizmu, a jednocześnie nowym elementem, charakterystycznym dla postimpresjonizmu.

Za trzeci przykład twórcy, o którym mowa w temacie pracy niech posłuży postimpresjonista, którego działalność, na pierwszy rzut oka, najbardziej odbiega od założeń impresjonistów. Jest to czołowy przedstawiciel tzw. Szkoły z Pont-Aven – Paul Gauguin. Swoje pierwsze kroki artysta jednak stawiał właśnie wśród tej grupy artystów. Miało to wyraźne przełożenie na jego dojrzałe prace, z których później zasłynął. Podobnie jak impresjoniści Gauguin wybierał **nasycone kolory**, operował **paletą chromatyczną** oraz malował chłodne cienie. Odrzucił jednak charakterystyczną dla impresjonistów spontaniczność w nakładaniu farby podczas poszukiwań koloru. **Plama barwna** u Gauguina **jest spłaszczona**, kształty uproszczone i obwiedzione czarnym konturem. Elementy te zaczerpnięte zostały ze sztuki japońskiej. Ponadto artysta często używał ciemnych, wręcz czarnych odcieni. Niejednokrotnie odchodził też od **koloru lokalnego**. Przykładem może być obraz pt. „Skąd przychodzimy? Kim jesteśmy? Dokąd zmierzamy?”. Jest to ogromne płótno o **kompozycji wielopostaciowej**. Artysta manewruje tu niemal wyłącznie odcieniami **żółcieni, brązów i błękitów**. Przy okazji tego obrazu warto wspomnieć o kwestii, która wyróżnia obrazy Paula Gauguina spośród obrazów innych postimpresjonistów, a nade wszystko spośród impresjonistów – przekazie intelektualnym. Obrazy Paula Gauguina poza wartością estetyczną i emocjonalną skłaniają również do refleksji. Wpływa na to zarówno sposób malowania artysty, stylistykę, nastrój jak i tytuły prac.

Na przykładzie twórczości trzech wyżej wspomnianych artystów widać, jak różnorodne tendencje wyrosły z impresjonizmu. Zarówno Seurat, Van Gogh, jak i Gauguin inspirowali się obrazami powstałymi w tym okresie. Mieli jednak na tyle odwagi, żeby nie zamykać się na eksperymenty i poszukiwać własnej ścieżki artystycznej. Każdy z nich zrobił to zupełnie inaczej, dzięki czemu zapisali się na kartach historii sztuki jako wielcy indywidualiści. Georges Seurat skupił się na doskonaleniu i ulepszaniu metody malarskiej impresjonistów. Twórczość Vincenta van Gogha charakteryzują dużo większa ekspresja oraz kolor odzwierciedlający emocje artysty. Paul Gauguin zachowuje chromatyczną paletę barw, ale łączy ją z elementami zaczerpniętymi ze sztuki japońskiej.

Razem (punktacja końcowa): 20/20

Powyższe wypracowanie zostało ocenione na maksymalną liczbę punktów. Pozwala to uznać analizowaną pracę za wzorcową.

V. ĆWICZENIA

Tworzenie konspektu pracy

1. Wprowadzenie do ćwiczeń

Napisanie wypracowania maturalnego każdorazowo powinno się zaczynać od przygotowania konspektu pracy. Wnikliwe zapoznanie się z wybranym tematem wypracowania, określenie wymagań zawartych w poleceniu oraz wybór trzech przykładów do omówienia pozwolą zorganizować kształt przyszłego wypracowania. Konspekt ma za zadanie uporządkować wiedzę zdającego dotyczącą problemu określonego w temacie wypracowania.

2. Ćwiczenia dotyczące tworzenia planu pracy do wypracowania maturalnego z historii sztuki.

Ćwiczenie 1. Zestaw dla ucznia

Zapoznaj się z poniższym tematem wypracowania. Przygotuj konspekt tego wypracowania, w którym zawrzesz:

- a) szkic wstępu,
- b) trzy przykłady, które posłużą do ilustracji tematu,
- c) szkic zakończenia wraz z wnioskami.

Temat³

Iluzjonizm w malarstwie to tendencja do możliwie wiernego oddania złudzenia rzeczywistości. Na trzech wybranych przykładach z malarstwa renesansu i baroku wykaż, w jaki sposób artyści osiągnęli efekt iluzji.

KONSPEKT PRACY

a) Wstęp

.....

.....

.....

.....

³ Temat wypracowania zaczerpnięto z *Informatora o egzaminie maturalnym z historii sztuki od roku szkolnego 2022/2023*.

b) Przykłady

1.
.....
2.
.....
3.
.....

c) Zakończenie

.....
.....
.....
.....

 Ćwiczenie 1. Komentarz dla nauczyciela
--

1. Uwagi wstępne

Podczas kształcenia umiejętności pisania wypracowań z zakresu historii sztuki należy kształcić nawyk przygotowywania konspektu pracy. Dobre zaplanowanie pracy oraz wnikliwa analiza tematu pozwolą uniknąć doboru nieadekwatnych przykładów oraz chaotyczności w pisaniu.

Przy doborze przykładów, które zostaną omówione w rozwinięciu, należy zwracać uczniom szczególną uwagę na wymagania zawarte w temacie wypracowania. Opis i analiza przykładów zawarta w wypracowaniu odpowiadają za realizację kryterium *Treści*, za które można uzyskać aż 12 punktów. Dlatego też tak istotne jest, aby przykłady wybrane przez ucznia okazały się adekwatne do tematu wypracowania.

2. Uwagi metodyczne do rozwiązania ćwiczenia 1.

Konspekt pracy

(kursywą zapisano przykładowe odpowiedzi ucznia)

a) Wstęp

Zadanie malarstwa iluzjonistycznego polega na tym, aby w jak najbardziej realistyczny sposób przedstawić złudzenie rzeczywistości. Początki tego kierunku sięgają starożytności, ale ponowny rozkwit nastąpił w renesansie i baroku. Artyści wykorzystywali ten typ przedstawień w celu „otwarcia” przestrzeni we wnętrzach (renesansowe freski), jak również zaskoczenia widza (barokowe malarstwo olejne). Aby uzyskać iluzję przestrzeni, artyści wykorzystywali różne triki perspektywiczne.

b) Przykłady

- 1. Andrea Mantegna, fresk w Palazzo Ducale w Mantui (oculus)*
- 2. Michał Anioł, Sklepienie kaplicy Sykstyńskiej*
- 3. Vermeer, Czytająca list*

c) Zakończenie

Malarstwo iluzjonistyczne występuje zarówno w technice fresku, jak i w malarstwie olejnym. W renesansie najważniejsze stało się oddanie głębi i iluzji przestrzeni. W przypadku fresków ten efekt uzyskuje się głównie dzięki wykorzystaniu perspektywy geometrycznej i silnych skrótów. W baroku celem artystów było zaskoczenie, zaciekawienie widza. Dlatego też na obrazach często pojawiały elementy sugerujące, że coś „wystaje” poza obraz. Ten efekt uzyskiwano dzięki modelunkowi i kontrastom światłocieniowym.

Komentarz: Szkic wstępu pozwala zauważyć, że uczeń dobrze zrozumiał polecenie. Wyjaśnia pojęcie malarstwa iluzjonistycznego oraz zakreśla krótki rys historyczny. Od razu zaznacza, że inaczej podchodzili do tego zagadnienia malarze renesansowi i barokowi. Podejmuje także kwestię techniki wykonania dzieł.

Zaproponowane przykłady są w pełni funkcjonalne i spełniają wymogi zawarte w temacie. Warto zwrócić uwagę, że uczeń tak dobrał przykłady dzieł, aby odpowiadały one informacjom podanym we wstępie: dwa renesansowe freski oraz barokowy olej na płótnie. Szkic zakończenia sugeruje, że uczeń wysunie poprawne wnioski. Ponownie podkreśla różnice w sposobie interpretacji malarstwa iluzjonistycznego w renesansie i w baroku. Wskazuje także, jakie środki formalne służące do osiągnięcia efektu iluzji stosowali malarze w zależności od epoki i zastosowanej techniki. Te wnioski w pełni odpowiadają na problem zawarty w poleceniu.

Ćwiczenie 2.
Zestaw dla ucznia

Poniżej zamieszczono opis i analizę trzech przykładów dzieł sztuki. Oceń funkcjonalność wybranych przykładów według kryteriów:

- zgodność z wymaganiami zawartymi w poleceniu
- wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza dzieła sztuki
- odwołanie się do kontekstów
- brak błędów rzeczowych.

Odpowiedzi zaznacz w tabeli. Uzasadnij swoją ocenę.

Temat

Iluzjonizm w malarstwie to tendencja do możliwie wiernego oddania złudzenia rzeczywistości. Na trzech wybranych przykładach z malarstwa renesansu i baroku wykaż, w jaki sposób artyści osiągnęli efekt iluzji.

Przykład 1.

Doskonałym przykładem dzieła, które pokazuje iluzjonizm w malarstwie, jest fresk autorstwa Rafaela Santi „Szkoła ateńska”. Rafael uważany jest za jednego z wielkich mistrzów renesansu. Malował obrazy olejne oraz freski. Po pobycie we Florencji przyjechał do Rzymu, gdzie otrzymał zlecenie od papieża Juliusza II na wykonanie fresków zdobiących stanzę, czyli komnaty, w Pałacu Watykańskim. Jedną z tych prac jest właśnie malowidło pod tytułem „Szkoła ateńska”. Fresk ukazuje filozofów greckich, którzy znajdują się w budynku o antycznych formach. Scena skomponowana jest według perspektywy linearnej z jednym punktem zbiegu znajdującym się prawie pośrodku malowidła.

Architektura namalowana w tle sceny doskonale podkreśla złudzenie iluzji i wrażenie „uciekającej” przestrzeni. Ten efekt dodatkowo został podkreślony przez znajdującą się na samym końcu arkadę, przez którą widać niebieskie niebo. Przestrzeń nie została więc zamknięta.

Efekt trójwymiarowości podkreślono także bardzo dobrym modelunkiem światłocieniowym widocznym na szatach postaci, ale także na namalowanych rzeźbach znajdujących się w tle malowidła. Artysta wykorzystał elementy charakterystyczne dla swojej epoki – perspektywę linearną i modelunek światłocieniowy – aby namalować fresk, który wiernie oddaje złudzenie rzeczywistości.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	TAK	NIE
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	TAK	NIE
Odwołanie się do kontekstów.	TAK	NIE
Brak błędów rzeczowych.	TAK	NIE

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

Przykład 2.

Mistrzem malarstwa iluzjonistycznego był Andrea Pozzo, który namalował liczne freski, w tym malowidło przedstawiające „Apoteozę św. Ignacego”. Artysta stosował technikę kwadratury, dającą złudzenie głębi. Fresk „Apoteoza św. Ignacego” namalowano na płaskim sklepieniu, ale dzięki zastosowanym trikrom perspektywicznym mamy wrażenie, że oglądamy wnętrze kopuły. Aby uzyskać taki efekt, artysta posłużył się silnymi skrótami perspektywicznymi, kontrastami światłocieniowymi oraz perspektywą geometryczną z jednym punktem zbiegu. Andrea Pozzo „otworzył” sklepienie kościoła, aby ukazać niebo przepięknie unoszącymi się postaciami. W centrum kompozycji widnieją św. Ignacy oraz Chrystus z Maryją. Artysty udało się zatrzeć granicę między architekturą a malarstwem.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	TAK	NIE
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	TAK	NIE
Odwołanie się do kontekstów.	TAK	NIE
Brak błędów rzeczowych.	TAK	NIE

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

Przykład 3.

Iluzjonistyczne freski malował także Tjepolo. Na licznych malowidłach przedstawiał sceny imitujące otwartą przestrzeń nieba. Tak jak wszyscy malarze iluzjonistyczni, wykorzystywał perspektywę geometryczną oraz silne skróty perspektywiczne. Tym, co go wyróżniało, stała się kolorystyka. Stosował jasne kolory utrzymane w chłodnej tonacji. Dominowały barwy pastelowe. Jego freski sprawiają wrażenie świetlistych i lekkich.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	TAK	NIE
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	TAK	NIE
Odwołanie się do kontekstów.	TAK	NIE
Brak błędów rzeczowych.	TAK	NIE

Uzasadnienie

.....

.....

.....

.....

.....

Ćwiczenie 2. Komentarz dla nauczyciela

1. Uwagi wstępne

Podczas kształtowania umiejętności pisania wypracowań z historii sztuki należy zapoznać uczniów z wymaganiami i kryteriami oceniania tekstów tego rodzaju. Najważniejszym kryterium głównym jest kryterium 2. *Treść*. Za pełną realizację tego kryterium, podlegającego ocenie, uczeń może uzyskać aż 12 punktów. Tabela przedstawiająca rozkład punktów możliwy do uzyskania w ramach tego kryterium znajduje się na stronie 9. Szczegółowo rozpisano w niej zasady oceniania i punktację. Dla ucznia najważniejsza jednak powinna okazać się informacja, że aby uzyskać wysoką punktację w kryterium *Treści*, w pracy należy:

- omówić trzy przykłady spełniające wymogi polecenia,
- przeprowadzić wnikliwą i w pełni poprawną analizę dzieł sztuki / twórczości artystów,
- odwołać się do kontekstów,
- nie popełnić błędów rzeczowych.

Znajomość i rozumienie tych wymagań oraz kryteriów oceny okazują się ważnymi elementami treningu zorientowanego na doskonalenie umiejętności pisania wypracowań.

Jednym ze sposobów pogłębienia wiedzy w tym zakresie są ćwiczenia, w których uczniowie wchodzi w rolę recenzenta (egzaminatora) i oceniają teksty przygotowane pod tym kątem, do czego wykorzystują kryteria oceny wypracowań maturalnych. Aby podnieść efektywność tego typu ćwiczeń, warto przygotowywać zadania, których podstawą są odpowiednio dobrane fragmenty (skorelowane z odpowiednimi wymaganiami) wypracowań typu maturalnego.

2. Uwagi metodyczne do rozwiązania ćwiczenia 2.

Przykładowe rozwiązanie

Przykład 1.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	<u>TAK</u>	NIE
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	<u>TAK</u>	NIE
Odwołanie się do kontekstów.	<u>TAK</u>	NIE
Brak błędów rzeczowych.	<u>TAK</u>	NIE

Uzasadnienie

Uczeń omówił przykład z renesansu, czyli zgodny z tematem wypracowania. Opis i analiza są wnikliwe i poprawne. Dokładnie opisano, jakich zabiegów użył Rafael do uzyskania efektu głębi. Uczeń odwołał się do kontekstu biograficznego malarza oraz zauważył, że perspektywę geometryczną zaczęto stosować w renesansie. Nie pojawiają się błędy rzeczowe.

Komentarz: Powyższa ocena oraz uzasadnienie są poprawne. Przy omówieniu tego przykładu zawarto wszystkie główne wymagania kryterium 2. Warto zauważyć, że uczeń zauważył odwołanie do kontekstu biograficznego i estetycznego.

Przykład 2.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	<u>TAK</u>	NIE
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	<u>TAK</u>	NIE
Odwołanie się do kontekstów.	<u>TAK</u>	NIE
Brak błędów rzeczowych.	<u>TAK</u>	NIE

Uzasadnienie

Opisany fresk powstał w baroku. Dokładnie opisano malowidło: zarówno to, jak zostało ono namalowane, oraz to, jaką scenę przedstawia. Nie występują błędy rzeczowe.

Komentarz: Należy zgodzić się z przedstawioną oceną zaprezentowanego rozwiązania, poza kryterium „odwołanie się do kontekstów”. Opis i analiza fresku są mniej wnikliwe niż odpowiedź zaprezentowana w przykładzie 1., ale okazują się w pełni poprawne i odnoszą się do problemu zawartego w temacie. Wymieniono różne techniki i triki perspektywiczne, którymi posługiwali się artyści w celu uzyskania efektu iluzji. Uczeń nie przytoczył jednak żadnego kontekstu powstania dzieła, nie wspominał nawet, gdzie znajduje się omawiany fresk.

Przykład 3.

Ocena

Przykład jest zgodny z wymaganiami zawartymi w poleceniu.	TAK	<u>NIE</u>
Wnikliwe, w pełni poprawne opis i analiza.	TAK	<u>NIE</u>
Odwołanie się do kontekstów.	TAK	<u>NIE</u>
Brak błędów rzeczowych.	<u>TAK</u>	NIE

Uzasadnienie

Tiepolo to artysta rokokowy, a w temacie wypracowania zaznaczone jest, że należy omówić przykłady z renesansu i z baroku. Opis i analiza fresków okazują się mało dokładne. Uczeń nie podał tytułu żadnego malowidła.

Komentarz: Powyższa ocena oraz uzasadnienie są poprawne. Uczeń przede wszystkim zwrócił uwagę, że twórczość Tiepoła nie mieści się w wymaganiach tematu, ponieważ reprezentuje rokoko. Nieadekwatny dobór przykładu uniemożliwia przyznanie punktów za tę realizację. W trakcie lekcji należy podkreślać, że funkcjonalny dobór przykładów jest kluczowy dla oceny całego wypracowania. Warto zwrócić także uwagę, że w uzasadnieniu, uczeń słusznie zauważył, że w przykładzie 3. nie wymieniono żadnego tytułu dzieła. Zdający jedynie podał kilka ogólnych cech twórczości artysty. Jeżeli w poleceniu jest wymagane, aby odwołać się do trzech przykładów z malarstwa, należy podać tytuły konkretnych dzieł.